

# ZGODNJA DANICA.

## KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrt leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za  $\frac{1}{2}$  leta 3 krone, za  $\frac{1}{4}$  leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LIII.

V Ljubljani, 31. avgusta 1900

List 35.

### Cerkve in zvonovi v dekaniji Kranj.

(Dolje.)

IX.

**Mavčiče.**

**Podružnice.**

**2. Podreča.**

Podreča se imenuje v starih listninah Pa-triarchsdorff, malo višino v njenem obližju pa zovejo še sedaj „opatin hrib“. Ti izrazi kažejo, da je bila okolica v nekaki duhovski oblasti. Leta 1526 nahajamo tu cerkvena zavetnika sv. Prima in Felicijana; sedaj ju časté v stranskem oltarju, v velikem pa sv. Kancija in njegove tovariše (glej Kranj). Vas je bila podložna gosposki v Smledniku, tudi prvih štirinajst hišnih števillek je pripadalo ondotni župniji, ostale pa šmartinski. Ob vstanovitvi nove duhovnije v Mavšičah sta se odpovedala župnika Ivan Rodè iz Šmartina in Andrej Bajželj (Weishel) iz Smlednika svojim pravicam ter je prepustila novemu mavškemu lokalistu Mateju Kristan. Cesiji ste podpisani 19. jan. in 3. febr. 1787.

Staro cerkev so podrli leta 1853 in sezidali sedanjo, katero je blagoslovil kranjski dekan Anton Kos (1854). Stavba ima štirivoglato svetišče, široko ladijo in nizek obok. Sedmo nedeljo po binkoštih 1874 je bil blagoslovljen nov veliki oltar, izdelan po kiparju Leop. Götzl. Na evangeljski strani ladije stoji oltar Marije brez madeža spočete, na listni sv. Prima in Felicijana. Omara v žagradu nosi letnico 1754; znamenit je tudi oltarni prt z vezeninim Jezusovim imenom in z napisom Gregorius Pingav 1636. O spomladanskem potresu 1895 je v župniji največ

trpela podreška cerkev ter potrebovala zato veliko poprave.\*)

Zvonikova streha je zgorela 17. julija 1865, zažgali so otroci, ki so si igrali za Rožmanovim podom; zvonovi niso bili oškodovani. Premer jim je 100:80:66 cm, glasovi pa g—hes—ā (g mol trizvok) = 1, 3, 5.

Veliki tehta 905 funtov, vlit v zvonarni Anton Samassovi 1858 z malim skupaj. Križ; Marija stoječa na krogli, okoli katere se ovija kača, na vsaki strani angelj; sv. Kancij z žezlom, ki znači plemenito rodovino, in z mečem kot simbolom obglavljenja.

Srednji s težo 530 funtov. Križ, Mati božja s sklenjenima rokama, sv. Leonard v meniški halji z verigo v roki. Bržkone so ga dobili iz podružnice na Jami, ker sv. Leonard ni v nobeni zvezi s cerkvijo na Podreči. Zvonar Ivan Jakob Samassa 1804.

Mali je istega zvonarja in istega leta (1858) kakor veliki. Težak 282 funtov je okinčan s podobami: Križ, sv. Prim z mečem v roki in z levom pri nogah, poleg svetnika drži angelj palmovo vejo, sv. Florijan.

### 3. Praše.

Kakor že omenjeno, je bila podružnica sv. Marije Magdalene v Prašah ob ustanovitvi samostojne duhovnije odločena za župno cerkev (1785). Stoječa med Jamo in Mavšičami na lepem prostoru blizu ceste bi bila skoro središče lokalije. Toda vaščani, ki so prebivali takrat v 31 hišnih števillekah, niso bili zadovoljni s tem. Akoravno je morala skrbeti celotna župnija za razširjenje cerkve in za zidanje duhovske hiše, bali so se vendar, da zadene nje kot najbližje sosede tudi največje breme. Z raznimi ugovori slednjič res dosežejo, da postanejo bližnje Mavčiče sedež duhovnije.

\*) Na Podreči se je rodil pesnik »sorskega polja« Simon Jenko 27. oktobra 1835, umrl v Kranju 18. oktobra 1899.

Zunanji spodnji zid okoli svetišča in njegova petero-stranska oblika kaže na nekdanji gotski slog. V listnini iz leta 1463 beremo za Praše ime „Prassach“, in bržkone je stala tudi cerkev v onem času. Začetkom 17. veka sta bila v njej dva altarja: veliki sv. Marije Magdalene in oltar sv. Florijana na listni strani ladije. Škof Rajnald Searliehi odloči pri vizitaciji 29. avgusta 1631, naj se poderó stopnice, ki peljejo v zvonik: kaže namreč cerkev, ker stojé nasproti oltarju sv. Florijana. Na njihovem mestu naj se napravi zaradi enakosti nov stranski oltar, stopnice v stolp naj se pa izpeljejo iz zakristije. — Prav takrat kakor na Jami je dal lokalist Martin Zust odstraniti tudi v tej podružnici leseni ravni strop in mesto njega sezidati obok (1858). Predelana cerkev bi bila morala biti na novo blagoslovljena, kar je izvršil mnogo pozneje župnik Matej Preželj 30. oktobra 1883. Stavba ima, kakor ona na Jami, dokaj prostorno ladijo in bolj nizek obok. Veliki oltar sv. Marije Magdalene (o svetnici glej Rupa v župniji Kranj) se je ohranil iz 17. veka ter je bogato izrezljan v barok-slogu tedanjega časa: tudi oltar sv. Florijana na moški strani kaže slični slog. Novejšega in priprostega dela je na ženski strani oltar sv. Helene, katerega so postavili na onem kraju, kjer so bile nekdanj stopnice v stolp.

Trije zvonovi pojo v trizvoku  $g-b-a = 1. 3. 5$ . Premer skozi spodnje krilo znaša 99:79:66 cm. Najstarejši je srednji z letnico 1838.

Veliki ima 988 funtov. Križ in cerkvena zavetnica sv. Marija Magdalena. Albert Samassa 1869.

Srednji s težo 435 funtov. Križ Marija brez madeža spčeta sv. Florijan. Anton Samassa 1838.

Mali je najmlajši, vlit v Albert Samassovi livarni 1873 Križ, sv. Barbara Teža 281 funtov. Napisov nimajo.

Opazka Vsak zvon imej, ako ne dolgega, pa vsaj kretak napis. (Glej podružnica Črešnjevci v župniji Crkljč). Take beležke delajo zvonove bolj zanimive, posebno če dočakajo večjo starost. Priporočati so poleg nabožnih v prvi vrsti zgodovinski napisi.

V vsej župniji: 4 cerkve in 13 zvonov.

Župnik Josip Lavtižar.

(Dalje prihodnjč.)

## Stolna cerkev v Ljubljani.

(Ob dvestoletnici njenega obstoja.)

Prihodnje leto 1901 bode 200 let, ko so začeli zidati stolno cerkev v Ljubljani. V spominj dvestoletnice je prav, da prav ob kratkem povemo nje zgodovino.\*)

\*) Natančno nam poroča o prejšnji cerkvi in o pripravah in zidanju nove cerkve Ivan Gregorij Dolničarjev rokopis: *Historia cathedralis ecclesiae Labacensis*, ki se je l. 1882. natisnil.

Na tem mestu, kjer stoji sedanja cerkev, so postavili že v osmem stoletju tukajšnji ribiči neznatno in preprosto cerkvico na čast svojemu zaščitniku sv. Nikolaju. Pozneje so sezidali novo večjo cerkev v gotskem slogu. Razdeljena je bila v tri ladije toda srednja ladija je bila višja nego stranski. Znotraj je bila cerkev vsa poslikana, krasilo jo je 11 oltarjev. Zvonik je bil visok 164 črevljev ter pokrit s škrlji. V njem so viseli štirje zvonovi. Bržkone je bila ta cerkev podružnica šentpeterske cerkve. Šele l. 1248. je postala župna cerkev. Večkrat je nesreča zadela to cerkev. L. 1361 na praznik sv. Ivana Krstnika jo je uničil požar, in l. 1386. 27. junija jo je že v drugič ogenj poškodoval.

Leta 1461. je cesar Friderik IV. ustanovil ljubljansko škofijo, in cerkev sv. Nikolaja je bila povišana v stolno cerkev. Cesar je ustanovil ljubljansko škofijo, ker mu je to svetoval papež Pij II., prejšnji njegov tajnik in nekdanji župnik v Slovenjem Gradcu na Štajerskem. Ustanovno pismo je potrdil papež Pij II. Prvi škof ljubljanski je bil Sigmund Lamberg Bil je župnik v Smartnem pri Kranju, potem pa dvorni kapelan Friderika IV. in njegov izpovednik. Bil je svet in pobožen mož. Umrl je v sluhu svetosti 24. junija 1488. Pokopali so ga v stari stolni cerkvi; ko so pa v 17. stoletju odprli rakev, razširjal se je prijeten duh po cerkvi. Prepeljali so truplo v družinsko rakev v Kamenik. Za njegovega škofovanja se je zopet pripetila nesreča. L. 1469. so namreč pridrli Turki in napadli Ljubljano, in pri nekem napadu je vsled požara tudi cerkev mnogo trpela.

Tekom časa so pri cerkvi mnogokaj izpremenili in prizidali. L. 1519. so pristavili nov oltar na čast Materi Božji in sv. Ani. Kmalu potem so cerkev zopet povečali, priskočilo je na pomoč ljubljansko meščanstvo in podarilo 500 gld. v pokritje stroškov. Tako skrpna cerkev ni bila nič kaj lepa, pa tudi ne trdna. Že l. 1670 so mislili, da se bode enkrat vse kar zrušilo. Tedanji knežskof ljubljanski Josip grof Rabatta je nameraval zidati novo cerkev, toda radi časovnih in gmotnih razmer je opustil ta namen in je dal l. 1674. samo kor podaljšati za 15 črevljev.

Še-le Anton Dolničar pl. Thalberg, dekan stolne cerkve in generalni vikar, je sklenil zidati novo cerkev. Dne 2. decembra 1699 je to svojo namero razodel v hiši prošta Ivana Krst. Prešerna pri prijateljskem razgovoru s kanonikom: Janezom Pichi, Franciškom Gottfriedom plem. Polhograškim in s kameniškim župnikom Leopoldom Rasp. Prijatelji so z veseljem pozdra-



vili to misel ter so ob enem obljubili, da hočejo iz lastnega prispevati po svojih močeh. Tudi tedanji škof Sigmund Herberstein je bil vesel novega podjetja ter obljubil, da hoče, kolikor mu bude mogoče, pripomoči, da se to znamenito delo zares izvrši. — Izprva so se dolgo časa posve-tovali, ali se naj vsa cerkev podre ali pa naj oni del, ki ga je bil prizidal škof Rabata, ostane; in če se cerkev do tal podere, kam naj cerkev obrnejo: proti vzhodu ali proti severu? Nekateri so hoteli, da bi cerkev stala proti severu, da bi bilo potem pročelje obrnjeno na ulico, toda radi mnogih težkoč so morali to misel opustiti, in postavili so cerkev tako, kakor sedaj stoji.

Čas za zidanje nove stolnice ni bil nič kaj ugoden, ker so uprav tedaj tudi jezuitje vzdignili svojo cerkev in svoj grad Podturnom povečali, frančiškani so popravili svojo cerkev, klaresinke so sezidale kapelo na čast Jezusovemu srcu, avguštinci so pa svoj vrt obdali z zidom. Potemtakem se je material za zidanje zelo podražil. Kljub vsem tem težkočam ni upadel pogum dekanu Dolničarju, in se je kar lotil podjetja. Najprvo se je posvetoval z raznimi domačimi in tujimi stavbeniki. Med temi je bil jako slovit kapucin Florentian, mož učen in izkušen. Dolničar ga je pozval iz Milana v Ljubljano, da je napravil načrt, toda moral je iz Ljubljane kmalu oditi radi zidanja novega samostana v Varaždin, kjer je kmalu umrl na veliko žalost Dolničarjevo. Za njim je prišel Karol Martinatius, ki je bil na glasu kot izvrsten arhitekt, vendar mu niso zaupali, ker so slišali, da se grad Ebensfeld, ki ga je on zidal, skoro podira. Nato sta delo prevzela Frančišek Ferrata iz Milana in domačin Mihael Zamrl. Ker se je pa Ferrata jel prepirati in je s svojimi delalci izostal, prišel je namestu njega Frančišek Bombasius, ljubljanski meščan in kamenosek. — Pomagal je tudi zidarski mojster Pavel Jugovec in po njegovi smrti pa Gregorij Maček. Načrt je izvršil jezuit Andrej de Puteis, po domače Pozzo imenovan.

Predno so staro cerkev podrli in jeli zidati novo, dal je dekan Dolničar po Karolu Martinutiju narisati staro cerkev in prav tako tudi nadgrobne spominke z nadpisi vred, tako da imamo še sedaj natančno podobo prejšnje cerkve.

Knezškofijska pisarna je razposlala vsem župnikom po škofiji vabila za prispevke. Dne 3. aprila 1701. je Matija Paradižič zadnjikrat propovedoval v stari cerkvi ter poslušalce vzbujal, da bi gmotno pripomogli k hvalevrednemu podjetju. Nato so prenesli sv. Rešnje Telo v za to odločen oratorij v procesiji. Dne 8. aprila so jeli podirati staro cerkev in do 14. maja so jo

podrli. Z zidanjem nove cerkve so takoj pričeli, in l. 1701. je bil glavni zid toliko dodelan, da so jeseni že streho postavili. Malti so primešali precej vina, da bi bil zid trdnejši in vstrajnejši. L. 1703. je začel cerkev slikati Julij Quaglio, pomagal mu je šestnajstletni Karol Carlini. Leta 1704 je kranjska dežela mnogo trpela vsled vojske s Španijo in Francosko in nemirov na Ogerskem, vendar je stolni dekan Dolničar nadaljeval zidanje nova zvonika. Knezškof Leopold grof Kühnburg je 18. junija slovesno položil temeljni kamen in dal v kotu zvonika, ki je poleg trga, vzdati tri srebrnjake, več relikvij in bronasto pločo z napisom:

BASILICAM  
DIVO NICOLAO ARCHIEPO. MYRENSI  
PATRONO PRIMARIO LABACENSIS  
SACRAM  
VETUSTATE SQALEMENTEM  
IO. ANTONIUS THALNITSCHER DE  
THALBERG, DECANUS & VIC:  
GRLIS. LABACENSIS.  
OPE COLLECTITIA,  
AC INCREDIBILI CURA,  
A FUNDAMENTIS RESTITUIT.  
ANNO A PARTU VIRG. CLOD. CC. I.  
SEU AEMONAE CONDITAE  
2924.

Na drugi strani je zapisano:

IN CATHEDRA PETRI SEDENTE CLEMENTE XI.  
REGNANTE LEOPOLDO MAGNO  
ANTISTITE LABACEN: S. R. I.  
PRINCIPE FERDINANDO I.  
EX COMITIBUS DE KUENBURG  
ET EPISCOPATUM GUBERNANTE  
INSTAURATIO BASILICAE CATHEDRALIS  
LABACENSIS.

Ob tej priliki je dobil dekan Dolničar od škofa 100 zlatov, da je zamogel nadaljevati stavbo. In res, še isto leto so zvonike dozidali do strehe. Eden zvonik je bil izvršen že l. 1705., drugi pa l. 1706. Vsak ima na vrhu jabelko, ki meri štiri mernike. V vsakem jabelku je shranjenih več relikvij in popisan pergament. Anton Codelli pl. Fahnenfeld je sam napravil veliki 64 stotov težki zvon, ki je stal 4500 gld. Vžil ga je Gašper Franchi; obesili so ga 17. oktobra 1707.

Med tem so Julij Quaglio in ostali mojstri dovršili svoja dela, tako da je bila cerkev dne 29. oktobra 1706 popolnoma dovršena. Zdaj je bilo treba cerkev še blagosloviti. V ta namen so nalašč dali kovat spominjske srebrnjake in so povabili k slovesnosti razne cerkvene in svetne dostojanstvenike. Določen je bil 8. majnik kot dan blagoslovljenja. Prejšnji dan je škof Ferdinand grof Kührenburg sam imel vespere. Drugi dan zjutraj ob 6. uri so pričeli z blagoslovljenjem, ki je trajalo do 10. ure. Nato je stolni prošt Leopold grof Kobencel imel slovesno mašo, pri kateri je pelo filharmonično društvo. V novoposvečeni cerkvi je bila vsak dan ves teden slovesna sv. maša in propoved. Naslednjo nedeljo so slovesnost zaključili z lepo procesijo, katere so se vdeležili razni dostojanstveniki in brezštevila množica ljudi s svečami v rokah.

Vsa stavba je stala 36.423 gld. 54 kr. Seveda so pobožni ljubljanski meščani in drugi škofljani storili mnogo opravil zastonj. Cerkev je zidana v renesanskem slogu. Ima dolgo in široko ladijo, ob straneh pa kapele, pokrite z enostrano streho. Nad kapelami je po italijanski šegi svetlobno nadstropje. Nad križališčem obeh ladij so napravili prvotno po načrtu Andreja de Puteis leseno kupolo, ki se pa ni nič kaj podala. Bila je z železnimi drogi pritrjena na cerkveno ogredje. Ker ni imela oken, bilo je v cerkvi pod kupolo precej temno in poleg tega je bila ob poletju, ko so se deske od sonca razgrele, velika vročina. Bila je tudi radi lesene strehe vedna nevarnost za cerkev, ako izbruhne kak požar. In požar v tisti dobi — požar brez požarnih bramb! Zato je l. 1836. sestavilo predstojništvo stolne cerkve poziv in prošnjo do ljubljanskih meščanov, da bi se cerkev popravila, zlasti da se odstrani lesena kupola in napravi nova zidana. To se je zgodilo šele l. 1841. Bilo je to jako težavno delo. Stavbena gosposka v Ljubljani in na Dunaju se je na vso moč upirala zidanju, trdeč, da so slopovi in oboki prešibki. Razni stavbeniki so zmajevali z glavami, češ, da ni mogoče postaviti na lahke šipovnike zidane kupole. Naposled je tedanji stolni dekan Karol Zorn poklical navadnega kmetskega zidarskega mojstra Mateja Medveda iz Crkelj nad Kranjem. Pri komisiji v cerkvi so bili navzoči knežškof Anton Alojzij Wolf, ljubljanski župan Hradecky in politična stavbena gosposka. Kmetski veleum, pravi slovenski oratar Medved je vse dobro premeril in pregledal in potem govoril te-le priproste besede komisiji. „Upam si izpeljati kupolo. Teh res prešibkih obokov jaz ne potrebujem. zidal bom čez te in dobro v stebre vpel nove

močnejše oboke in še le nanje bom zidal kupolo, katero bodo potem stebri tako malo čutili, kakor jaz svoj klobuk.“ Komisija je, čudeč se genijalnemu sinu izmed priprostega našega naroda, privolila. Medved je pričel kupolo 19. aprila l. 1841 in že 19. junija istega leta so postavili nanjo križ. L. 1859. so cerkev prenovili in polepšali. Za to se je zlasti potrudil tedanji stolni župnik in kanonik Josip Zupan. Slike in stene je bilo treba očistiti. In res so vse pilastre obložili kakor z rdečkastim mramorjem, stene med pilastri pa naredili kot kararsko mramornate. Tudi na svodu prezbiterija in pri obeh oltarjih povprečne ladije so popravili stukature. Kapiteli na vseh 38 pilastrih so bili preje rjavo pobarvani, sedaj so jih pozlatili. Popravili so tudi leco in oba stranska kora, kakor tudi lepe velike orglje z 32 premeni na glavnem koru. Vse te poprave so stale 7000 gld., koja res da ne obila vsota se je pokrila s prostovoljnimi doneski. Koliko je tako umetno marmoriranje vredno iz umetniškega stala, o tem tukaj ne razpravljamo.

Vsa stavbina je sama po sebi pravilna in jasna, vendar nje notranjščina nekako prenapolnjena in preobložena. Vsi posamezni deli so jako lično in natančno izvršeni. Krasne slike na presno, ponos slikarijam na Kranjskem, so napravljene po treh različnih mojstrih. One na svodu in na stenah prezbiterija je naslikal italijanski slikar Julij Quaglio; one v kupoli domačin Kamenogoričan Matej Langus; slike v šestih kapelah so pa neznanega, a jako visoko stoječega mojstra.

A. M.

(Dalje pride.)

## Srečni neozdravljivi.

(Povodom cesarske sedemdesetletnice.)

Najlepšim sadovom krščanske ljubezni se prištevava „hiša usmiljenja“ na Dunaju kot sploh hiralnica. Imenovana hiša je vzorni zavod, in dasi krije v sebi bolnike brez upa ozdravljenja, postala jim je kot neka nebesa; kajti čulo se je dne 1. aprila l. 1900, da se ti neozdravljivi čutijo srečne. Torej srečni neozdravljivi! To je pač čudovit sad krščanskega usmiljenja.

Duhovni vodija temu že 33 let obstoječemu zavodu prelat Stöger je letos po zimi umrl. In pri občnem zboru bratovščine presv. Trojice je nastopil novoizvoljeni vodija prelat dr. Herman Zschokke ter je med drugim izpregovoril te važne besede: „Med vsemi nasledki prvega greha je pač bolezen najhujši. Često se ta oblaža upom ozdravljenja ali pa bližajoče se smrti. Vse drugače pa je pri tistih bolnikih, ki se morajo h krati odpovedati upanju zopetnega ozdravljenja. Navadno v slabih gmotnih razmerah živeč so svojim družinam in samim sebi na poti ter obupu izročeni. Tem nesrečnežem od drugih zavodov



izključenim, odpirajo se pa vrata „hiše usmiljenja“. Tu najdejo neozdravljeni zavetišče, v katerem morejo lože prenašati svoje bolezni in muke. Ko sem pretekli četrtek ta zavod obiskal in vsakega bolnika posebej vprašal: Kako se počutiš? Si li zadovoljen? — veste kaj so mi odgovorili? Vsak je rekel: „Da, zadovoljen sem; srečen sem, da bivam v tej hiši.“ Je-li ni to največje zmagoslavje, koje obhaja katoliška cerkev, naša sv. vera, krščanska ljubezen (charitas), ko ljudje, ki so ves čas življenja na postelji, priznajo: Tu sem srečen, tu hočem trpeti, tu hočem svoje trpljenje in bolečine položiti na leseni križ svojega božjega Izveličarja, da mi on podeli srečno zadnjo uro?\*

Hiša usmiljenja pa bi ne mogla izvrševati tega dela usmiljenja, ako ne bi usmiljene sestre\*) opravljale samaritansko delo. One, ki prihajajo često iz premožnih hiš, zapustijo očetnjo, veselje in muke tega sveta ter se posvetijo službi in strežbi bolnikov, o kateri vedó, da jim izpodkoplje zdravje in nakoplje zgodnjo smrt. Ti angelji v človeški podobi olajšujejo neozdravljivim žalostno osodo.

Pri tej priliki se je tudi oglasil stolni pridigar J. Stöger rekoč: „Krist je prinesel luč iz višave, sveti ogenj, ki je vžigal, ogreval in očiščeval. To je bila ljubezen, o kateri pravi sv. Pavel: „charitas urget nos, ljubezen nas sili.“ Od zgoraj prihaja uk Kristov, ljubezen Kristova, vsaka druga ljubezen izvira od spodaj, od človeka, od njegovega ubogega srca, od njegovega duha, od njegove sebičnosti. Ta prava ljubezen, ta ljubeča resnica je človeštvu luč in življenje. Kristova moč ni bil meč, ampak križ; ne fraza, temveč resnica; ne denar, ampak njegova kri; ne nimbus ali sijaj napačnega javnega menenja, temveč vse vžugajoča ljubezen. Ta je posvečujoče, očiščujoče načelo človeških src; ona ga nagiba, sili k živlenskemu, zmagovalnemu dejanju. Vedno opazujemo svete može, svete žene, ki hodijo po stopinjah svojega božjega mojstra; oni izvršujejo apostolstvo dejanske ljubezni, vse žrtvujejo radi Krista v rešitev človeštva. Tako dela krščanska ljubezen. Vse drugače postopa svetna ljubezen. Takole postopa: Toži se, da revščina in beda rastete. Časniki udarjajo na boben. Eni se vesele, ker se zabavajo,

\*) Naj tu sledi odlomek iz neke sodnijske obravnave, ki se je vršila dne 30. marcija 1900 na Dunaju glede otroške bolnice. Tu je sodnik vprašal dr. Heima, načelnika te bolnice: »Kaj nam morete povedati ozir strelbe in ravnanja usmiljenih sester z bolniki?« Dr. Heim je odgovoril: »Priznati moram, da sestre z izredno vestnostjo in dolžnostnim čutom opravljajo svojo službo. Ni pa res, da bi one bolne otroke zanemarjale, vsak dan se sam prepričujem, ali je vse v redu.« Ta dr. Heimova izjava o usmiljenkah pred sodiščem več tehta kakor knjige spisanih ali tiskanih zagovorov. Ko je bila dne 4. majnika v seji deželnega zbora Nižjeavstrijskega na Dunaju obravnava o strežbi bolnikov v javnih bolnicah, govoril je cesarski namestnik grof Kielmannsegg (dasí je protestant) v prilog usmiljenim sestram te-le važne spominjske besede: »Trudim se zavod redovnic kot strežnic bolnikov na podlagi ugodnihkušenj pospeševati na vsak način. Ker so se redovnice v krščanski milosrčnosti, dolžnostni zvestobi in v skrbi za red (klici »bravo«) in varčnost tako zelo potrdile, torej se je že pred leti velik del bolniške postrežbe izročil redovni kongregaciji.« Tako se je na vznesenem in merodajnem mestu pripoznala požrtovalna delalnost redovnic bolnikom na korist. — Dočim mi počivamo, opravljajo redovnice svojo službo v bolnicah vsega sveta; one čujejo, tolažijo, molijo. Zdravnikom so ob roki: najnižja dela izvršujejo, in se izpostavljajo smrtni nevarnosti. Na ta način dajejo izgled katoliške požrtovalnosti, ki je višje cene za človešk rod, kakor največji in najpomembnejši napredki prosvete, ki so često bogat vir mukam in bolestim za človeški rod.

ter plešejo za uboge, drugi se radujejo, ker njihova trgovina vspeva pri tem, in tretji — ubogi često hira in izdihuje; ker le malo ali pa ničesar ne dobi. To je prizor od spodaj, to je delo sebičnosti. — Ljubezen božjega Samaritana je hišo usmiljenja tvoril. Na stotine jih je vsako leto nevarno ranjenih. Ljubezen je dviguje iz ceste življenja ter donaša v to hišo. Kralji in vladarji se pripogujejo do bolnikov, da še celo poljubujejo jim rane. V tej ljubezni se svetniki dajo v verige vkovati, da druge oprostijo. Po dnevu in po noči se trudijo, da svoje bližnjike otmejo časnemu in večnemu poginu. Tiho delujo usmiljenke, ko dovršujejo apostolstvo ljubezni tudi napram tistim, ki je grajajo in natolcujejo. Da, ta ljubezen izvira od zgoraj. Krščanska ljubezen deluje na tihem in uspešno tudi z molitvijo. Krščanska ljubezen moli in ob enem tudi uči ubogega neozdravljivega moliti in junaško trpeti. Kjer ni molitve, tam ni prave ljubezni, tam šumeča sebičnost, častilakomnost in prevzetnost obhajajo svoje raganje in svoje žaloigre. Krščanska ljubezen čuva mir božji ter zabranjuje vsako pohujšanje. Ta ljubezen pa ima tudi poročstvo, da vspevajo vsi njeni stvori, zlasti pa vspeva ta hiša usmiljenja.“

Naj tu še sledi sodba o. Henrika Pesch T. J. slovečega socijalnega politika, ki jo je Nemcem objavil govoreč: „Nikdar mi ne bode ginil iz spominja dan, ko sem smel obiskati zavetišče v Währingu, to je največje siromake, zelo bolne, neozdravljive, kralje bolečin, kakor je je nekdo zval. Komaj je kje v velikem mestu na majhnem prostoru toliko gorja in bola nakopičenega kakor tu. Pa tudi nikjer ni tolino krščanskega upa in vdanosti v božjo sveto voljo in previdnost kakor na tem mestu bolesti in smrti. Vsa zemlja je polna bolečin in muk; kdor pa hoče videti prvorojene bolečin, naj vstopi v dolge sobane „hiše usmiljenja.“ Tu stoji postelja poleg postelje, pa niso počivališča za okrepčujoče spanje, to so ležišča, na katerih počasi ugasuje pojemajoča življenska moč; ta ležišča bolniki le tedaj zapuste, kedar zibnejo v grob; kajti oni počivajo tu v senci smrti, ki se je naselila tu na postelji ter čaka tu svoje žrtve.“

O. Pesch, ki je veliko popotoval, pravi, da neki posebni nadzemeljski mir biva v teh prostorih. Temu vsak pritrja, če si ogleda ta krasni stvor krščanske ljubezni, ta zavod. Obrazi teh trpinov skoro vedno žarijo miru, blaženstva, ki polni njihova srca. Človek bi ne mislil, da je prišel med izvoljeno družbo smrtno bolnih, in še-le iz bolniških listin in iz izpovedi sester in zdravnikov izveš, kako dolgo in kako ti bolniki trpijo, in kako strašna je njihova smrt. Modri Sirah pravi (7. 40): „V vseh svojih delih se spominjaj svojih poslednjih reči in vekomaj ne boš grešil.“ Pomni to človek, zlasti, ki si trdnega zdravja; ozri se v duhu, kedar te skušnjava mika in vabi v poželenje in greh, v „hišo usmiljenja“, spomni se bolnikov, borečih se s smrtjo, vedi, da tudi zate pridejo dnevi, kateri ti ne bodo všeč, dnevi slabosti in bolezni — in gotovo ne boš grešil.

Ti pa, ki tožiš radi te ali one bolezni ali telesne slabosti in betežnosti ali pomanjkanja spanja, ozri se v duhu, kedar spanje beži od tvojih oči, na ono nepregledno vrsto bolnikov po bolnišnicah, kateri vse noči svojih oči ne zatisnejo, katerim je noč lik pol večnosti; moli za one trpine, ki bolo isto noč šli s

sveta: naj bi jim bil Bog milostljiv, naj jim svetila večna luč!

*Župnik Alojzij Kummer.*

## O duhovnih vajah ali eksercicijah.

Duhovne vaje so take verske vaje, za katere se človek v kako duhovsko hišo umakne za nekoliko dni ter se po nekem sistematičnem navodu z izpolnjevanjem dnevnega reda, premišljevanjem z dogovorom z vodjo vaj vdaje nabožnosti, izpraševanju vesti i. dr. Duhovne vaje trajajo 5, 7, 10 ali še več dni ter so prav vojene velik pomoček posvečevalju in izveličanju ljudi.

Glede duhovnih vaj za mašnike se je izjavil prelat dr. Scheicher l. 1899. v za Nemce pisanem „Correspondenzblatt-u“ doslovno: „Duhovnikom pretijo nevarnosti na potu njihovega življenja. Duhovne vaje naj je dovedejo k dobremu izpraševanju vesti. Jako umestne so iz življenja posneta premišljevanja n. pr. kako postane mašnik mlačen; kako naj se ogiba nevarnosti sveta (pericula vini, feminarum et cantus). Taka in enaka premišljevanja so že često dala povod pravemu spoznanju samega sebe; dočim temata „o večnosti pekla“, „o grehu kot strašnem razžaljenju božjem“, ostanejo često suha teologija. To zna vsak duhovnik. Pot in konec življenja je vsakemu znan. Treba je pa duhovnika opozoriti, naj ne odstopi od prave poti, naj v gostilnah ne poseda i. dr. Lajike verske resnice, na katere sicer redko mislijo, zelo presunejo. A duhovnikom so te resnice itak vsakdanja hrana, ki se jim nudi pri pridigah, v spovednici, pri obisku bolnikov i. dr. Neduhovnikom se nudi lepa prilika za duhovne vaje v raznih samostanih n. pr. pri benediktincih v Beuronu in Marija Laach u, pri avguštincah v Mönnerstadt u (na Bavarskem); pri kapucinih v Altöttingu, pri frančiškanih v Blyerheide (v Holandiji); pri jezuitih v Blyenbecku in v Feldkirchen-u, v Petrinu in v Lincu. Prav tako je na Laškem. Sv. Alfonz Ligvorijan pripoveduje o nekem mladeniču sledeče. Ta mladenič je živel z omoženko v grešnem znanju. Ta ženska umrje. Mladenič se po smrti te grešnice poda v neki samostan delat duhovnih vaj. Godilo se je to v prvih letih 18. veka. Nekega večera se mu prikaže ista ženska vsa zažgana ter mu oznani, da je pogubljena. Prime tudi za stol, na stolu so ostali bili prsti vtisnjeni, in stol je bil osmojen. Mladenič se prestraši in dela resnično pokoro. Sv. Alfonz pripoveduje, da so še 50 let pozneje kazali isti stol, ki je bil ožgan in osmojen od prstov one nesrečne ženske.

Zdaj pa še nekaj besedi o duhovnih vajah za dijake. To niso sicer duhovne vaje v ožjem in pravem pomenu besede, ampak le v širšem pomenu. Tu se namreč predava le mala skupina duhovnih govorov. In o čem se povori? Gleda se na posebne duševne potrebe dotičnih učencev; v obče pa naj bodo pramet govorom tiste važne krščanske resnice, ki prezemajo duha in srce ter obojemu kažejo večnost. Na nramnost naj gredo; posebno pa naj se razmotrivajo stanovske dolžnosti učeče se mladine. Ali mar ni potrebno in koristno, ako se vceplje učencu pokorščina do starišev in do učiteljev, izpolnitev šolskih pred-

pisov, nramno vedenje, pridnost in vnema za uk in vedo, strpljivost do bližnika in to kot verske dolžnosti? Li ni nad vse dobro, ako se mu naroča, naj bode radi vesti priden, vzoren, nramen ter naj bode z ozirom na božjo vsepričujočnost tudi na skrivnem in v samoti v boju zoper najhujše napasti čednost in kreposten ter v dobrem stanoviten? Jeli imamo višjih, močnejših in vspešnejših nagibov za nramno mišljenje in delovanje, nego so Bog, večnost in Kristov vzgled? Po izjavi izkušenega mojstra duhovnih vaj (o. Kristof Genelli) so eksercicije: „Vaja za duha, po kateri človek v tibi samoti vpricho Boga, premišluje večne resnice ter v njihovi luči preiskuje svoj dušni stan zato, da bi odpravil svoje napake ter dal svojemu življenju tako smer, ki je najbolj všečna Bogu njegovi duši pa najkoristnejša.“ Kar se tu slavi za smoter pravih eksercij, namreč resnično izboljšanje življenja po božji volji, to je tudi namen onim izrednim duhovnim vajam na srednjih šolah, katere smemo smatrati kot analogen eksercicijam in je označiti z istim izrazom. In ako se prav obdržavajo ter se dijaki marljivo vdeležujejo, potem so eksercicije gotovo zelo vspešen pomoček za rešitev in za posvečenje duš ter so močno priporočati.

Zato se dijakom naroča, naj za duhovnih vaj ne obiskujejo svetnih veselic, ne bero takrat svetnih knjig, niti dosti svetnega dela naj ne opravljajo, niti ne sprejemajo obiskov, ter grejo na sprehod brez spremljevalca. S tem so se dala dijakom elementarna in samo ob sebi umevna navodila, da zamorejo iz duhovnih vaj pridobiti si nameravanih in zaželenih duševnih koristi, da zamorejo opraviti dobro izpoved ter prejeti vredno sv. obhajilo. Pa kakor je šola božjo službo ob nedeljah in zapovedanih praznikih in večkratni prejem sv. zakramentov obligaten naredila ali predpisala za mladino, itak ji mora s časom kot dolžnost naložiti duhovne vaje.

O Viljem Rügamer piše v nemškem pasavskem listu „Theologisch praktische Monatsschrift“ o duhovnih vajah za gimnazijce doslovno: „V teh dnevih duhovnih vaj se pač vzvišenost vere, potreba nramnega vedenja, lepota in vznesenost krepostnega življenja jasno predočuje mladeniču, srce mu zato bije v višji ljubezni do Boga, bolj kakor sicer umeva in ceni krščanskega življenja ravnilo, katero sv. Avguštin tako le označuje: „Meso naj se duhu, duh pa pokori Bogu.“ In tako se tudi mi nadejamo, da bodo oživljene velikonočne eksercicije pod vplivom žarnega diha svetega Duha donašale lepih sadov.“ Takih lepih sadov nahajamo čbilo od l. 1850 naprej, ko so bile na Avstrijskem vpeljane pri nas duhovne vaje. Takrat so se dijaki vdeleževali sprevodov križevega tedna, in to jim ni bilo na škodo, pač pa v veliko duševno korist. Vsaj vidimo, kako dijaki iz one dobe, zdaj zreli in vzorni možje, zavzemajo visoke postojanke v duhovskih in svetnih službah. Opažamo je na škofijskih stolicah, na ministerskih sedežih, na odličnih stolicah vseučilišnih. Ni nam treba imenovati Slovencev iz tiste dobe: duhovnov in svetnjakov. Slovencev nas ni veliko; vsak jih pozna! Odlikujejo se tako izrejeni nekedanji naši dijaki dandanes po učenosti, značajnosti in po vzornem življenju. Duhovne vaje in sprevodi so donašali dijakom mnogo milosti. To mi je pripoznal pokojni zdravnik g. Lovro Rus iz Št. Vida pri Brdu, ki je umrl meseca grudna l. 1888. takole: „Molitev ne škoduje.“ Te zdaj zopet



oživljene dijaške vaje pa ne bodo donašale obilnega sadu, ako bodo le samo za učence. Donašale pa bodo polnega blagoslova tedaj, kedar veronauk ne bo le kot učni predmet poleg drugih šolskih predmetov, kedar bode ves pouk in vsa osnova gimnazij in drugih srednjih šol navdihnjena katoliškega duha. Takrat ko bo konec duhovnih vaj pri sv. obhajilu sprejel svojega Boga ne le učenec ampak tudi učitelj — oba v ponižnosti klečeč pred tabernakeljem živega Boga. Vzradoščeni se spominjamo one dobe, šestega in sedmega desetletja tega veka, ko smo videli pri dijaških duhovnih vajah pristopiti k sv. obhajilu vzornega vodijo Nečaseka, prof. Weichselmana, prof. Me'cerja, sedanjega viteza dr. Wretschka, i. dr. — Treba nam je pač verskih ljudskih in srednjih šol.

Kar smo omenili glede duhovnih dijaških vaj, to tudi velja o sv. misijonih. Tudi ti donašajo obilnih sadov za večnost, ako so prav vojni; ako se jih ljudje vdeležujejo z dobrim namenom, in cerkvene govore marljivo in pazno poslušajo. Venec takemu misijonu pa je dobra izpoved, vredno prejetje sv. R. Telesa in stanovitnost v dobrem. Obilne milosti se razlivajo pri misijonih na verno ljudstvo, kakor pravi sv. Pavel (Rim 6. 23): „Milost božja pa je večno življenje v Kristu Jezusu Gospodu našem“ (to je: pravičnost, svetost se plačuje z večnim življenjem po zasluženju Jezusa Krista) in (Gal. 5. 22, 23). „Sad duha (to je sad duhovnega od Duha Božjega oživljenega človeka) pa je ljubezen, veselje, mir, potrpežljivost, milosrčnost, dobrotljivost, prizanesljivost, krotkost, zvestoba, zmernost, zdržnost, čistost. Zoper take ni postava“. (to je: radi takih del božja postava ne more niti ne tožiti niti ne pogubljati, ker so v Bogu storjene)

*Župnik Alojzij Kummer.*

## I. Bratovske zadeve

### molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec julij 1900.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

#### a) Glavni namen:

*Mir narodov po cerkvi.*

V tistem oceanu leži nekaj otokov, katere je ognjena sila dvignila nad morsko površje. Tako zelo so rodovitni, da bi vsakega lahko primerjali rajskemu vrtu v velikanski puščavi širnega morja. Toda mnogokrat se oglašajo pod zemljo strahovito bučanje in silno bobnenje, ki opominja prebivalce, da ni še ugasnil ognjenik. Tla se tresejo in po nekaterih krajih se odpro žrela, iz katerih se siplje lava, pesek in kamenje. Včasih se celo zgodi, da ob silnem izbruhu ognjenikovem zgine ves otok in se pogrezne v morske valove.

Tem otokom so podobna ljudstva na zemlji. Dokler vlada med njimi mir, razvijajo se in dospo pogostokrat do velikega bogastva in ugleda. Ali žali bože, le premnogokrat ta mir ni trajen; drzni izbruhi upornih sil, vojsk in revolucij pretresajo in pustošijo države, in že marsikak narod je na ta način zamrl in za vselej zginil s povestnicinega pozorišča.

Česa že niso državniki poskušali, da bi prišli v okom temu zlu in ohranili svetu „ljubi“ mir! Kakor znano, sešli so se pred nedavnim časom v Haagu, nizozemski prestolnici, zastopniki skoraj vseh omikanih držav, da bi se posvetovali, kako omejiti število krvavih vojsk in kako zlajšati neznosna vojaška bremena. Kakšne sadove pa je obrodilo to zborovanje, ki je bilo s takim hrupom naznanjeno? Glede nekaterih točk so se pač zjedini, o najvažnejših pa se vkljub lepim govorom in predlogom ni doslo sporazumljenja. Komaj je bil ta sijajni zbor razpuščen, že so zagrmeli v daljni Južni Afriki prvi poki naznanjajoč, da sta se spoprijeli dve državi v krvavem, uničujočem se boju: junaški Buri so boreč se za svoj dom prelivali dragoceno kri v boju z bogatim ter deželahlepnim Angležem. Bojevali so ob simpatijah vsega čutečega sveta brez upa zmage. O! takrat so poročale novine večkrat, da preti tu in tam vojska, in da so politične razmere tostran in onostran morja zelo zamotane.

Nepovoljnemu uspehu „mirovne konference“, o kateri se je toliko govorilo, se ne smemo čuditi. Kdor hoče stavbo začeti, pač ne sme pozabiti vogelnega kamena. K zborovanju niso povabili onega, ki je namestnik „Boga miru“, namreč papeža. Leon XIII se je večkrat oglasil, ker so ga izključili, in povdarjal ob raznih prilikah, da s tem ne žalijo samo papeževega ugleda, ampak da uničujejo ob enem tudi vsako upanje na ugoden uspeh. Koje ob neki priliki ogovoril kardinale izrekel je te le prelepe besede: „Cerkve, mati narodov in sovražnica vsakega nasilja, ki izpolnjuje svojo miroljubno nalogo ne samo glede vere, ampak po možnosti njene prostosti tudi pri javnih družbenih napravah, ne želi ničesar iskreneje, kakor da naj se ji pusti svoboda, da izpolni svojo nalogo. Kadarkoli je v žalostnih položajih povzdignila svoj glas, varovala je občno blaginjo. Papeži so mnogokrat napravili konec zatiranju, začeli so vojske in skrbeli za premirja in mirovne pogodbe. Prosveta bi bila zatrta brez papeževe avtoritete, ki se ustavlja napuhu in učinkuje, da zadobi pamet zmago nad silo.“

S temi besedami je sv. oče v malo potezah načrtal upliv, katerega je cerkev že od nekdaj rabila, da bi narodi živeli v miru.

Nobena druga sila ni tako zmožna, da med ljudstvi ohranja mir, kakor uprava cerkev, ker jim nobena ne stoji tako blizu kakor cerkev. Cerkev je postavljena za vse narode in ne imenuje se zastoj „katoliška“ t. j. voljna. Že v stari zavezi nahajamo prerokovanje, da bodo nekdaj vsi rodovi in vse dežele deležne prihodnjega blaženstva. Cerkev nove zaveze se blagruje, da bodo „ljudstva“ in „kralji ljudstev“ kot zastopniki zakonov in javnega reda živeli v luči evangelija. Kakor psalmist pozivlja posamno dušo in ji govori: „Hvali moja duša Gospoda!“ (Ps. 102. 1), prav tako govori tudi do vseh narodov pozivljajoč jih: „Hvalite Gospoda vsi narodi, hvalite ga vsa ljudstva!“ (Ps. 116. 1). In ne o posamnih ljudeh, ampak o narodih je rečeno: „Narode je napravil zmožne izveličati se.“ (Modr. 1. 16): Ko je slednjič Krist, naš Gospod, ustanovil obljubljeni kraljestvo božje, spojil je obe nalogi cerkve v jedno samo nerazdružljivo naročilo veleč svojim apo-

stolom: „Pojdite in oznanujte evangelij vsaki stvari!“ in „Pojdite, učite vse narode!“ — Njegovo povelje se je tudi izpolnilo. Nikdar ni bila cerkev tako majhna, nikdar njen poglavar tako stiskan, da bi bila pozabila te velike misli, katero ji je izročil Gospod. Prekoračila je gorovja, bitela je čez morja, nikdar se ni strašila zaprek. Sedaj šteje okoli 250 milijonov udov; gotovo ni nikjer dežele, nikjer kraja, kamor bi ne bili došli njeni verski oznanovalci. „Po vsi zemlji je šel njen glas in njena beseda do zemeljskih meja“ (Ps. 18 5).

Tako je cerkev res, kakor jo imenuje sv. oče, „mati narodov“. Mnogim more po pravici reči: „Po evangeliju sem vas rodila“ (I Kor. 4. 15), druge pa vabi naslanjajoč se na božje pooblastilo k sebi. Kakor dobra mati objema vse svoje otroke z enako ljubeznijo vkljub njihovim posebnostim in kara samo posamnikove slabosti; kakor mati slabotnejše dete varuje s posebno ljubeznijo pred močnejšimi otroki, tako ravna tudi cerkev s posamnimi narodi in rodovi na zemlji. Nikogar ne izključuje od svoje ljubezni, pač pa računa skrbno s prirojenimi navadami raznih ljudstev; cerkev neguje nedolžne ljudske šege, varuje slaberega pred močnejšimi in izkuša vsem biti vse.

Kdo bi mogel v rodovini mir bolje ohraniti kakor mati? Naj se oče jezi, naj se srdijo bratje in sestre, — mati najde vedno sredstev, da neslogo potolaži in ublaži, kajti njena ljubezen ji odpira pot do src.

Kako prinaša cerkev narodom mir? Pred vsem s tem, da jim oznanja evangelij. Kajti odkod prihajajo razpori, vojske in državni prevrati? Izvor jim je isti kakor nezadovoljnosti v našem srcu in neslogi med ljudmi v vsakdanjem življenju. O poslednjih dveh pa pravi sv. Jakob v svojem listu (4. 1): „Odkod vojske in bitve med vami? Kaj ne iz vaših želj, vojskujočih se v vaših udih?“ Sedaj ščuva napuh narod proti narodu; kajti ponos ni potrpežljiv in ne trpi, da bi bilo kaj poleg njega ali celo nad njim; vse mu mora ležati pred nogami. Sedaj zopet brusi zavist meče in provzroča krvave boja; kamor pa ne prodre napuh in zavist, tje pride sebičnost in lakomnost. Zemlja je napolnjena s krvjo, katero je prelila sebičnost.

Kaj pa more zamašiti te izvore nezadovoljnosti? Ne lepi govori in tudi ne svečane skupščine, ampak le vera v križ. „Priti iz tega položaja (t. j. vedno pripravljane na vojno in „oboroženi“ mir) — tako je pisal Lev XIII. 20. junija 1894 „vsem knezom in narodom“ — „in ohraniti resnični mir, to je le mogoče po Jezusu Kristu. Kajti da se ukroti častihlepnost, poželjenje po tujem blagu in pa zavist, ki je glavni vzrok vojsk, ni nič pripravnejega, kakor krščanska čednost, pred vsim pa pravičnost. Prav vsled te čednosti morejo i pravice posamnih narodov ostati neoskrunjene i vezi bratstva ostati trajne, potem ko se je ukoreninilo prepričanje, da pravičnost povzdiguje narode.“

Vero v križ oznanja cerkev ne pripoznavajoč dvojnega npravnega zakona: jednega, ki bi bil določen za posamezne ljudi, in drugega, ki naj bi veljal za človeštvo v celoti. Z isto prostodušnostjo, s ka-

tero uči reveže in sužnje, stopa tudi pred kneze in narode kliče jim: „Ne ubijaj, ne kradi!“ i dr. Dokler ljudstva poslušajo ta glas, so srečna, kakor hitro pa zapuste postavo božjo, odreko se svojemu obstoju. Seveda more cerkev le tedaj popolnoma izvrševati svojo vzvišeno, sveto nalogo, če je prosta, in če ima njen vidni poglavar sv. oče v Rimu kot neodvisen, nobeni sili pokoren vladar svoje mesto in svoj glas pri knežjih posvetovanjih. Ako hoče, da ga bodo slušali, mora učiniti, da ga bodo razumeli, in da uspešno brani božje in človeške pravice nasproti zemeljskim oblastnikom, biti ne sme navezan na nikako dobroto in na nikako milost.

Ako vprašamo, zakaj da se je tako zmanjšala dandanes pomirjajoča moč cerkve, zdi se celo, da je v primeri s prejšnjimi dobami uničena, ne bo nam težak odgovor. Papež živi v sponah, posvetno gospodstvo mu je odvzeto, kakor jetnik prebiva v Vatikenu. Naj mu le odvzemo vezi, pa bodo videli, da ima cerkev v sebi še ravno toliko življenske moči kakor prej.

Ko je sv. Peter medlel v ječi, „molila je za njega vsa cerkev brez prenehanja“ (Ap. 12. 5). Molimo torej še mi v tem mesecu za papeževo prostost, da bode mogel svojo miroljubno nalogo izvrševati popolnoma in neoviran. Molimo, da bode duh božjega srca zopet prešinil narode — duh ljubezni, ki jedini in iz mnogih src napravi jedno. Molimo združeni z božjim srcem, katero gotovo v tabernakelju iste prošnje pošilja svojemu Očetu, koje je Jezus pri zadnji večerji tako ginljivo opravljal za apostole govoreč: „Sveti Oče, ohrani v svojem imenu one, katere si mi dal, da bodo jedno, kakor sva midva jedno.“ (Iv. 17. 11).

Kr.

Glavni namen za mesec september:

*Apostoljska gorečnost.*

b) Posebni nameni:

- 1.) **Sv. Egidij.** Katoliški shod v mestu Bonn. Redovni predstojniki, Mnogi bolniki in umirajoči.
- 2.) **Angeljska. Sv. Štefan.** Avstrijski cesar. Dežele ogrske krone. Obvarovanje mladine pred zapeljevanjem.
- 3.) **Sv. Serafija.** Društva za varstvo deklic. Duhovske in učiteljske duhovne vaje. Oni, ki so brez dela in zaslužka.
- 4.) **Sv. Rozalija.** Pregarjani kristijani na Kitajskem. Mir med narodi. Svoje dolžnosti zanemarjajoči stariši in učitelji.
- 5.) **Sv. Lavrenčij Just.** Cerkveni knezi. Obnovitev sloga v občinah in rodovinah. Na živcih trpeči.
- 6.) **Sv. Magnus.** Duhovniki in obhajanci. Društva za delalsko mladino. Prava cenitev delalnosti verskih redovnih družeb.

Kr.

### Zahvala.

Častim se zahvaliti v imenu vse duhovnije nepoznanemu varovancu Matere Božje z Marijinega trga v Ljubljani, kateri je poslal Materi božji v nebo vzeti za god prav lepo kazulo s pripadki. Priporočati ga hočemo še nadaljnemu varstvu Marijinemu.

Primskovo pri Kranji 14. avgusta 1900.

Karlo Miklavčič, umir. župnik.